

Skúlin á Skansavegnum

Undir skúlavígsluni í Fugla-firði varð tosað, um hvussu nógvir skúlar eru í landinum, og rett er tað, vit hava skúlar bæði av einum og øðrum slagi, sum vit øll kenna, men tó varð her í Havnini fyrri 3 árum síðan settur á stovn ein skúli, sum fá vita um, tí merkilig tógn hevur verið um hann, hóast hesin eigur at vera kendur fram um allar aðrar nettupp við tað hann røkjur eina serliga uppgávu, sum vit ikki kunnu vera fyrri uttan.

Hyggur tú eftir onkrum telefonfelaga her á staðnum, dattur tú kanska niður á hetta navn: Statens skole for høre- og taledidende, Skansavegur 13, hetta er bygningurin V.B.V., sum í 16 ár hýsti prelinimer- og studentaskeið Føroya lögtings. Nú hevur býráðið aftur latið húsinu ókeypis (og gevur eisini ljós, hita og reingerð) til skúla, hesa ferð til skúla fyrri talu-, hoyru-, lesi- og skrivibrekkað, næmingarnir eru bæði børn og vaksin.

Ditlev Olsen úr Funningi er fyrstodumaður, og eg biði hann greiða frá, hvussu hann kom inn í hetta arbeiðið, og hvussu skúlin varð settur á stovn, og hann sigur:

»Tá eg var niðri á skeið á Danmarks lærerhøjskole, kom eg í samband við eina lærarinna, sum vakti ansin hjá mær fyrri hesari undirvísing, og hetta viðfórði, at eg fór at lesa til »talupædagog.« Eg varð liðugur á sumri 1955, samstundis les eg psykologi og tók skeið fyrri lesitarnaði. Pláss varð bjóðað mær á Statens kostskole for døve og var eg har frá 1955—1962 og læs sjálvsagt við síðuna av, fyrri at nevna nokur: skeið í deyvapsykologi, skeið á Statens hørecentral og á Statens høreinstitut við, undirvísing av vaksnum tunghoyrdum, og tók deyvalerareksamen — skeið í at nýta øll el-tól, ið nýtt verða til kanning av deyvum — lærdi at undirvísja »multihandicappedum,« sum t.d. deyv, blind (tey skulu undirvísast gjøgnum fólksansin, tolka niður í hendurnar) spastisk talubrekkað o.s.fr.

Í 1959 varð eg biðin at fara til Føroya at kanna um tað vóru so nógv hoyru- og talubrekkað børn og orðblind, at møguleikar vóru fyrri at fáa sett á stovn skúla fyrri slík.

Í oktober sama ár fekk Socialministerið tilfarið frá mær, og kanningarnar viðfórdu, at skúlin kom. Myndugleikarnir her og niðri gjørdur eitt stórt arbeið hesum við, og skal nakar nevast afturat megu tað vera landslæknin og oyralæknin, sum vóru einastandandi hjálpsamir.

Skúlin verður ríkin av Socialministeriinum, sum bað meg fara upp at stovna og leiða hann saman við konu mini Margit Olsen, ættað úr Leirvík. Margit hevur eisini undirvísing á Statens kostskole for døve, og hon hevur fingið specialútbúgving á skúlanum í deyvaundirvísing, tíkið skeið í anatomi og fysiologi, og skeið á Statens institut f. taledidende, á Statens høreinstitut, á Statens hørecentral, Statens undersøgelses- og vejledningsklinik for

døve og svært tunghøre børn í København.

Skúlin hevði 6 næmingar at byrja við, í dag hava vit 2 lærarafólk afturat: frú Lisberg úr Vági og Jørmund Magnussen úr Kvívík, og næmingatalið er 37, umframt ambulanta viðgerð.

Vit báðu í bygninginum, men eru nú flutt fyrri at geva pláss til meira stovur, afturat hava vit fingið laboratoribyggingin, sum landsstýrið letur okkum ókeypis.

Áðrenn vit fara runt at hyggja eftir undirvísingini, spyrji eg, hvussu næmingar kom inn á skúlan, og fáa hesa frágreiðing:

Børn undir skúlaaldri ið ikki eru tilmeldað skúla ið eru talu- ella hoyribrekkað verða upptikin, tá ið pláss er og nýttist bert at ringja ella skriva til skúlan sum gevur allar upplýsingar.

Børn í skúlaaldri, ið eru í fólkskúlanum, kunnu koma á skúlan her, um tey eru talu- hoyru- lesi- ella skrivibrekkað.

Upptøka her (tá ið talan ikki er um ambulanta viðgerð) skal ganga gjøgnum skúlan, barnið gongur í og ráðgevari fyrri serundirvísingina í fólkskúlanum. Áðrenn stóða verður tikin um upptøku her, senda vit skúla-

num oyðublað sum skal útfyllast av læraranum, skúlaeigninum og ráðgevaranum fyrri serundirvísingini í fólkskúlanum.

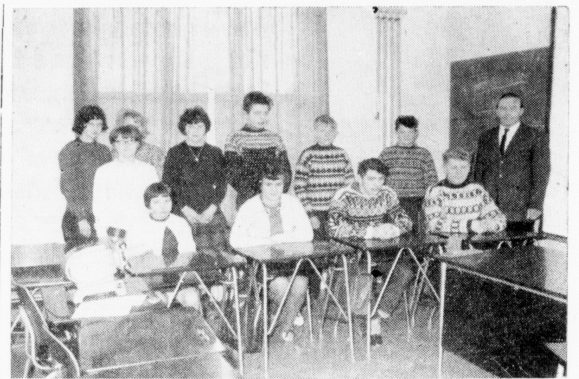
Vaksin hoyru- talu- lesi- ella skrivibrekkað kunna bert ringja ella skriva til skúlan og kunnu vit seta undirvísing á stovn og gjalda fyrri hana hiðani, aftaná at tey eru kannað og tað visir seg at tey eiga at fáa hjálp hiðani.

Áðrenn skúlan kann vera um upptøku í skúlan á Skansa av talubr. skal læknávátan verða skúlanum í hendi.

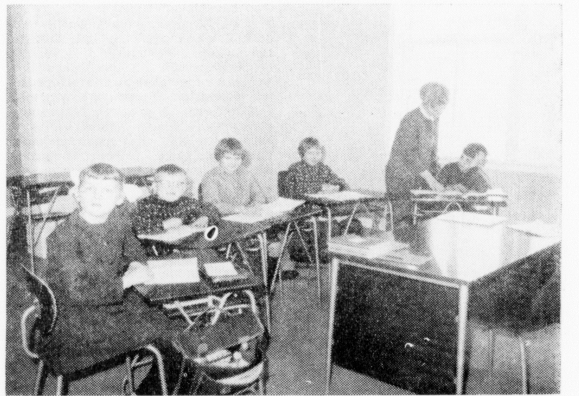
Tað eru 4 flokkar á skúlanum og verða hoyribrekkað greinum, tó verður mest dentur greinin, tó verður mest dentur lagdur á at tosa, skriva og lesa, og harav kemst at timarnir í móðurmálinum verða teir flestu harumframt hava tey 1 tíma rokning dagliga. Fimleik hava tey (túti á háskúlanum), og annars hava tey hondarbeið og træsmíð.

Afturat kann sigast, at kvøldskúli hevur verið fyrri deyv, sum hava gingið niðri á skúla og sostatt ikki kært móðurmálið.

Hartil kemur, at eikatímar verða eisini givnir til vaksin, sum t.d. hava arbeið at passa. Skúlin hevur 2 elstu flokkar.

E II (orðblind og tunghoyrd) hevur 12 næmingar (upp til 18 ár.) Hetta er biblusogutími, ið fyrigongur við filmsfyrivísan. Í dag er tað brúðleypid í Kana og Jesus stillar stormin, tey siggja. Aftaná verður frágreiðing og spurningar bæði frá lærara og næmingum. Soleiðis fer undirvísingin fram í hesu lærugrein.

Miðlingaflokkurin hevur 7 næmingar. Hetta eru hoyrubrekkað og blind. Á bílætinum eru bert 5 av teimum. Anlína úr Rituvík, Niels úr Kvívík, Fríðborg úr Norðoftum, Edith av Sandi og Eivind úr Havn. Her hevur frú Olsen rokning við teimum. Tey vísa mær bókurnar, ordanin er finur og stykkini bein, ja, tey kunna saktans vera errin.

Seinni hava tey føroyskt. Fríðborg lesur og ger hon teknini samstundis, hetta seinna fyrri at lærarin kann siggja, at næmingurin fatar, hvat hann lesur.

Aftaná lesa øll eina stutta søgu, ið er skrivað á talvuna. Lærarin ger ser stóran ómak við úttaluni, tað sama gera hini lærarafólkini; fyrri hesi børn hevur tann tyðiliga talan so óendaliga nógv at siga, og eisini at tey duga væl mállær- una, tí bendingin hevur so stór- an tyðning; fyrri tey, sum ikki

hoyra við oyranum, verða nýggj orð í óregluglari bending (t.d. er — var)

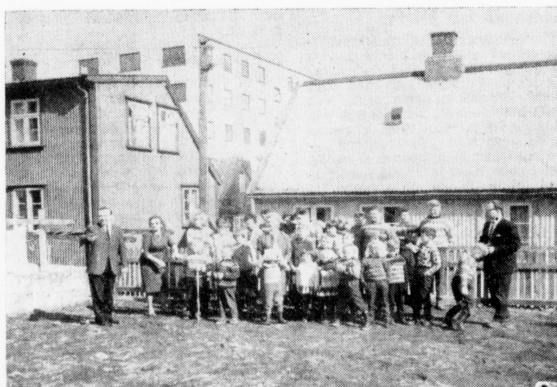
Dentur verður lagdur á, at lera tey deyvu at nýta »stemmuna.« hóast tey ikki sjálv hoyra hvat tey siga, fyrri at tey á nátturligan hátt kunnu koma í samband við fólk, ið ikki duga teknini, og soleiðis koma at klára seg við talu og skrift úti í livinum.

E I (deyv- og talubrekkað) hevur 4 næmingar upp til 20 ár. Her hevur Magnussen rokning við teimum.

Fyrstur er Benadikt úr Hósvík, so koma Jan úr Gøtu og Sverri úr Havn, Álvur úr Skopun er ikki á bílætinum, tí hann er til aðra undirvísing. Hin fjórði til siggja er Hans Pauli úr Havn, hann hoyrir heima í miðlingaflokkinum og kemur bert inn her til hesa lærugreinina. Hans Pauli roknar á serliga maskinu, hann er nevnliga blindur (tí hava ofta hoyrt hann í barnaútlarpinum). Eg vildi ynskt, tí kundu sett hvussu kvíkur hann er, eisini til at skriva uppá maskinuna, og hvussu væl hann klárar seg í allar mátar. Á skúlanum verður alt gjørt fyrri, at næmingarnir skulu verða so sjálvbjargnir sum gjørligt. Ikki sær Hans Pauli út sum eitt barn, sum hevur mist ein av sínum størstu gávum, nei smilandi og væl- nøgdur er hann, ja, hann hevur sanniliga nógv at lera okkum.

Ein annan dag eg eri inni í klassanum, hava teir mállæru og máluppygging við Ditlev Olsen. Sverri og Benadikt fara upp til talvuna at benda sagn- orð. Tað er ikki eiti á, teir

Lærarafólkini og næmingarnir á V. B. V.

